

UTANILACAK YANI YOK — 1971 Paris Bienali'nin önemli bir bölümünün foto - gerçekçiliğe ayrıldığını gören, fotoğraf gibi resim yapmanın utanılacak yanı olmadığını anlayan Nur Koçak, miladi saydığı ilk resmi (yukardaki) "Vivre Parfüm Şişesi"ni 6 aylık bir çalışma sonunda gerçekleştirdi. (Fotoğraf: MEHMET AKİF)

Tek foto - gerçekçi ressamımız Nur Koçak:

Ben kitle iletişim araçlarının çocuğuyum

İnce ayrıntılara girmesini seven bir tavrim vardı. Gerçeği tümüyle kâğıda aktarma çabama, akademide öğrenim gördüğüm yıllarda da raslanır. 1971'de fotoğraftan yararlanmayı resim yapan Amerikalı ve Fransız sanatçıları Paris Bienali'nde görmem, 1974 yılı başında kesin kararımı vermeme yol açtı.

Kültür Servisi — 1974-1984 yılları arasında gerçekleştirdiği "Fetiş Nesnelere/Nesne Kadınlar", "Mutluluk Resimleriniz" ve "Aile Albümünden" adlı di-zi resimlerini sergileyen Nur Koçak için, "foto gerçekçi" akımın Türkiye'deki tek temsilcisi denebilir.

"Zor okunur resimler yapıyorum. Resimlerime bakan insan, duygulanmaktan öte düşünsün istiyorum" diye söze başlayan sanatçı, çok küçük yaşlarda resme başlamış. Lisenin son iki yılını Washington'da okumuş. Burada okulun en iyi resim öğrencisi seçilince, ressam olma isteği de pekişmiş. 1960 yılında Türkiye'ye dönerek DGSA'nın resim bölümüne yazılmış ve önce Adnan Çoker, ardından da Cemal Tollu'nun öğrencisi olmuş. Öğrenimini yarım bırakarak 1964 yılında Lausanne'a giden Koçak, orada üç yıl teknik ressam olarak çalışmış. Yurda döndükten sonra da Akademi'ye devam edip Neşet Günal Atölyesi'nden mezun olmuş. Koçak, 1970 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı bir sınavı kazanarak devlet bursuyla resim dalında uzmanlık çalışmaları yapmak için Paris'e gitmiş. 1975 yılında yurda dönünce de DGSA'ya öğretim görevlisi olarak atanmış. 1981 yılından bu yana serbest ressam olarak çalışan sanatçı, "foto gerçekçi" resme başlamasını şöyle anlatıyor:

İlk kez 1971'de

"Ben başından beri hep bugün yaptığım resmi yapmak istiyordum. Ama öğrenciliğim kendi açımdan şanssız bir döneme, fotoğraf gibi resim yapmanın aşağılandığı bir döneme

rastladı. Akademi öğreniminin ilk yılların da hatta Amerika'daki öğrenimim sırasında doğa gözlemine dayalı gerçekçi, ince ayrıntılara girmesini seven bir tavrim vardı. Gerçeği tümüyle kâğıda aktarma çabası onlarda da görülür. 1971 Paris Bienalinin önemli bir bölümü "Hyperrealisme" (foto gerçekçilik) ayrılmıştı. Fotoğraftan yararlanıp resim yapan Amerikalı sanatçıların yanı sıra, fotoğrafı doğrudan doğruya tuvale basarak sergileyen Avrupalı sanatçıları izledim orada. Fotoğraf gibi resim yapmanın utanılacak bir yanı olmadığını gördüm."

Sanatçı 1974 yılı başında kesin kararını verir, fotoğrafı olduğu gibi büyütür tuvale aktarmak için altı ay odasına kapanır ve "Fetiş Nesnelere" dizisinin ilk resmi "Vivre Parfüm Şişesi" ortaya çıkar bu süre sonunda. Sanatçı, fotoğrafı kaynak olarak aldığı bu ilk resmini kendi "miladi" olarak kabul eder.

Nur Koçak stüdyoda çekilmiş, retuşlanmış, gazetelerde ya da dergilerde yayınlanmış fotoğrafları yeğlemesinin nedenini de şöyle açıklıyor:

"Böylece gerçek benim resimlerimden yansıyana dek üç dört değişik işlemden geçmiş oluyor. Gerçek önce fotoğraf makinesi mercaklerinin işlevi doğrultusunda çarpıtılmış: Bu gerçeğe birinci müdahale. Sonra tümü retuşlanmış. İkinci müdahale. Sonra bir gazete ya da dergide yayınlanmış, yani bu kez baskı makineleri devreye girmiş: Bu da üçüncü müdahale. Ve ben bunlardan yola çıkarak gerçeği okumaya çalıştım, kesmiş, biçmiş, artmış, eksiltmişim: Bu da dördüncü ve son müdahale."

Nur Koçak ilk sergisini Akademi'de açmış. Bu serginin ardından hiç tepki almadığını söyleyen sanatçı, "Eleştiriden yoksun olmaktan" yakınıyor ve konuşmasını şöyle sürdürüyor:

"Fotoğraftan yararlandığınız zaman sanatçı olarak kendinizi hayli geriye çekiyorsunuz. Yaptığımız işle, yani tuvalle kendi aranızda fotoğrafı yerleştiriyorsunuz. Bu da belli bir mesafe koyuyor. Dolayısıyla, bakış açınız soğuk oluyor. Oysa bizdeki genel geçer tavır, sanatçının yaptığı resimle son derece sıcak ilişkiler içinde olmasını istiyor. Yani -sanatçı duygulanır, duygulanır tuvale aktarır, o tuvale bakan izleyici de aynı biçimde duygulanır - Ben bunu istemiyorum. Zor okunan resimler yazıyorum. Resimlerime bakan insan duygulanmaktan öte düşünsün istiyorum. Yeterince ipuçları da vermiyorum."

Nur Koçak, yapıtlarında esin kaynağı olan objeleri şöyle anlatıyor:

"Ben kendimi kitle iletişim araçlarının çocuğu sayıyorum. Başından beri esin kaynağım değişmedi. Önce Batının renkli kamdan dergilerine bakıyordum. Şimdi bizim boyalı basınımızdan etkileniyorum. "Fetiş Nesnelere/Nesne Kadınlar" dizisinin resimlerine de esin kaynağım reklam fotoğraflarıydı. Bu resimlerde, "kadının kullanım nesnelere/kadının nesne olarak kullanımı" üzerinde durdum. "Mutluluk Resimleriniz" dizisini ise bir gazetenin aynı adlı köşesinde yayınlanan fotoğraflardan yararlanarak gerçekleştirdim. Bence bu fotoğraflar erkek ulus kavramına şartırcı göndermeler yapıyor. Gene basite indirgeyerek söylemek gerekirse, burada söz konusu olan kadının toplumsal yaşamdan dışlanması eğilimi. 'Aile Albümünden' dizisinin resimlerinde ise, önemli günlerde çekilmiş aile fotoğraflarını kaynak aldım. Bir dönem atmosferini yeniden kurmak, yitirilen çocukluğun güzel günlerini geri getirmek çabası olarak bakılabilir bu resimlere."